

**SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE**  
**MUZEUM MIEJSKIEGO DZIERŻONIOWA**  
**za rok 2016 r**

**I. WYSTAWY CZASOWE**

**1. „Polacy w Bitwie o Anglię”**

**do 14. 02. 2016**

Wystawa multimedialna przygotowana we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej. Poświęcona ponad 144 polskim pilotom, którzy walczyli w służbie Królewskich Sił Powietrznych w słynnej bitwie z hitlerowskimi Niemcami. W muzeum prezentowano m.in. pamiątki po lotnikach, mundury Polskich Sił Powietrznych walczących na Zachodzie (z prywatnej kolekcji), modele samolotów biorących udział w bitwie o Anglię. Ekspozycję uzupełniła wystawa „Nie tylko dywizjon 303” przygotowana przez IPN. Słowo wstępne, podczas otwarcia, przedstawił Tomasz Ligęza.

**2. „Szkło - kruche dziedzictwo w zbiorach lokalnych kolekcjonerów”**

**24. 02. 2016 – 22. 05. 2016**

Na wystawie zebrano szeroką gamę szkieł artystycznych i użytkowych, pochodzących od połowy XVIII do trzeciej dekady XX wieku, m. in.: osiemnastowieczne grawerowane kielichy, barwne szklanice, puchary w stylu biedermeier, śląskie szklanki, karafki, dzbanki, flakony z XIX wieku, szkło z przełomu XIX i XX wieku oraz okresu międzywojnia - bogate kieliszki, wazony, patery czy flakony - pochodzące ze znanych zakładów (w tym czeskiego *Loetz-Witwe, Pallme-König & Habel, Wilhelm Kralik & Sohn*), a także projekty Marii Kirchner czy Karla Wiedmanna. Nie zabrakło także kolekcjonerskich rarytasów: to wyjątkowo rzadki emaliowany i złożony kieliszek z huty Piechowice z przełomu XIX i XX wieku oraz malachitowy wazon projektu Artura Plevy z wytwórni Kurta Schlevogta a także ciekawy zbiór szklanych kul z zatopionymi w masie dekoracjami kwiatowymi. Słowo wstępne, podczas wernisażu, wygłosił prof. Paweł Banaś - wrocławski historyk sztuki, badacz i kolekcjoner, autor wielu publikacji, w tym „Współczesne polskie szkło i ceramika” (1990), „Szkło huty *Niemen*” (1984), „Polskie współczesne szkło artystyczne” (1982), „Orbis Pictus. Świat dawnej karty pocztowej” (2005).

### **3. „Kresy Wschodnie - życie codzienne, architektura, rozwój gospodarczy”**

**23. 06. 2016 – 30. 09. 2016**

Na prezentowanej wystawie zebrano eksponaty, które przywieźli ze sobą Kresowianie: przedmioty związane z życiem codziennym, fotografie, pocztówki i dokumenty z okresu II RP oraz sprzęty i narzędzia (m.in. stół stolarski z narzędziami z końca XIX w. pochodzący z Otyni, żarna z Sokolnik, ozdobny, lniany element wyprawki ślubnej). Przedstawiono także architekturę jak i rozwój gospodarczy Kresów II RP ze znanymi wytwórniami okresu dwudziestolecia międzywojennego: komplet łyżeczek posrebrzanych ze Stanisławowa, skrzynię znanej lwowskiej fabryki czekolady „Branka” oraz butelki należące do odnoszącej sukcesy na rynkach światowych Lwowskiej Fabryki Wódek, Likierów i Rossolisów J. A. Baczewskiego. Na ekspozycji znalazła się także huculska kolekcja zdobionej ceramiki oraz drewnianego rękodzieła, a także cenne odznaki obrony Lwowa z 1918 r.. Na wystawie nie zabrakło obrazów przedstawiających pejzaże Kresów Wschodnich autorstwa wybitnych malarzy okresu dwudziestolecia międzywojennego m.in.: Jana Cybisa, Władysława Jarockiego, Kazimierza Sichulskiego czy Luni Drexlerówny. Podczas wernisażu, Krystyna Czekaj, opowiedziała o dziedzictwie kulturowym Kresów Wschodnich, a Honorowy Prezes Stowarzyszenia Kresowian w Dzierżoniowie, Edward Bień, przedstawił najnowszą publikację – monografię Stowarzyszenia Kresowian.

### **4. „Pierniki... Podróż do krainy zmysłów przez Śląsk, Łużyce Górne i 900-letnią kulturę kulinarną w Europie Środkowej”**

**6. 10. 2016 – 20. 11. 2016**

Wystawa przedstawia wielowiekową tradycję wypiekania pierników, wprowadza w świat aromatycznych, niegdyś drogocennych przysmaków oraz przedstawia piernikarski warsztat kichlarza, wraz z kunsztownymi formami piernikarskimi z XVIII i XIX w. Podczas wernisażu zorganizowano warsztaty wypiekania pierników w tradycyjnych drewnianych formach figuralnych. Słodkie miodowe wypieki, znane już w starożytności, w okresie średniowiecza połączono z egzotycznymi dodatkami sprowadzanymi z Bliskiego i Dalekiego Wschodu, tworząc znane nam dzisiaj pierniki. W XIX wieku odstąpiono od formowania ciasta za pomocą drewnianych form, na rzecz metalowych ramek o różnych kształtach. Wykład o tradycjach piernikarskich na Śląsku oraz warsztaty wypiekania pierników zaprezentowała Karolina Klimek z Piernikarni Śląskiej.

Wystawa zorganizowana ze zbiorów Haus Schlesien w Königswinter, Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego w Ziębicach, Muzeum Etnograficznego Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu i Muzeum Miejskiego Dzierżoniowa.

## **5. „Stan wojenny w powiecie dzierzoniowskim”**

**13. 12. 2016 – 15. 01. 2017**

W 35. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, odbył się wernisaż wystawy czasowej przybliżającej ten temat. Na wystawie udostępniono archiwalne fotografie wykonane podczas manifestacji z 31 sierpnia 1982 roku, podziemne wydawnictwa, plakaty i ulotki "Solidarności" rozprowadzane na terenie dzisiejszego powiatu dzierzoniowskiego, powielacz podziemnych struktur dzierzoniowskiej "Solidarności" oraz umundurowanie MO i ZOMO z wyposażeniem.

W ramach obchodów rocznicowych zaplanowano wydarzenia towarzyszące:

- **14 grudnia** – pokaz filmu „Towarzysz generał idzie na wojnę – prawda o stanie wojennym” w Muzeum Miejskim Dzierżoniowa,
- **15 grudnia** – wykład dra Łukasza Kamińskiego pt. „Stan wojenny po 35 latach” w sali Dzierżoniowskiego Ośrodka Kultury.

Wystawę przygotowano ze zbiorów własnych Muzeum, IPN we Wrocławiu, NSZZ „Solidarność” Regionu Dolny Śląsk oraz dzięki życzliwości mieszkańców ziemi dzierzoniowskiej.

## **II. WYDARZENIA CYKLICZNE**

### **1. Wykłady Towarzystwa Oświatowego Ziemi Dzierżoniowskiej**

• **27. 01. 2016 r.**

„Królowna Marianna Orańska i jej związki z Polską” - dr Anna Gruźlewska,

• **03.02.2016 r.**

„Dlaczego Rzeczypospolita nie stała się mocarstwem kontynentalnym - polityka dynastyczna Jagiellonów a polski interes narodowy” - Janusz Maniecki,

• **24. 02. 2016 r.**

„Bracia morawscy na ziemi dzierzoniowskiej” - Arnold Kordasiewicz,

• **06. 04. 2016 r.**

„Epoka kamienia kotliny dzierzoniowskiej” - dr Jarosław Bronowicki,

• **04. 05. 2016 r.**

„Ślady średniowiecza na ziemi dzierzoniowskiej” - Joanna Kachel-Szyjka,

• **01. 06. 2016 r.**

„Ich dziecięce wysokości” - Krystyna Pawelek.

• **28 . 09. 2016 r.**

" Cmentarz żydowski w Dzierżoniowie "- dr Beata Hebzda-Sołogub

• **05. 10. 2016 r.**

" Pięć dam cesarza " - Janusz Maniecki

• **02. 11. 2016 r.**

" W górach jest wszystko co kocham - Podhale jako mała ojczyzna ks. J. Tischnera" - dr Beata Hebzda-Sołogub

• **30. 11. 2016 r.**

"Stefan Kisielewski - pisarz, publicysta, krytyk muzyczny, kompozytor"- Helena Chojnacka-Małecka

• **07. 12. 2016 r.**

"Jan Matejko - genialny reżyser wyobraźni narodu" - Maria Tyws

**1. Promocja „Rocznika Dzierżoniowskiego 2015”**

**11. 05. 2016 r.**

Wydarzenie to uświetnił występ Marty Szymańskiej, która zaśpiewała piosenki z repertuaru Piwnicy pod Baranami i Edyty Gepert. Główną atrakcją wieczoru był wykład dr inż. arch. Piotra Kmiecika pt. "Fasada dzierżoniowskiej synagogi - próba rekonstrukcji. Jubileuszowy, 25 tom Rocznika Dzierżoniowskiego, oprócz opisu wydarzeń z życia miasta i powiatu, obfity w wiele ciekawych artykułów m.in. :

- „140 lat historii dzierżoniowskiej synagogi”
- „Śladami łowców i zbieraczy w Kotlinie Dzierżoniowskiej”
- „Dzierżoniowscy studenci Uniwersytetu Wrocławskiego 1829-1879”
- „ Z dziejów kościoła w Piławie Dolnej w 680. Rocznicę jego istnienia”
- „Bracia trzech punktów w Łagiewnikach”
- „Karl Gotthelf Jakob Weinhold”.

**1. Noc Muzeów**

**20. 05. 2016 r.**

Noc Muzeów w Dzierżoniowie rozpoczął recital Marka Cieśli, który wykonał utwory zespołu "The Beatles", w autorskim tłumaczeniu. Następnie, Janusz Głód - historyk, nauczyciel i regionalista - przygotował niezwykle ciekawą prezentację pt. "Zabytki języka polskiego w naszej małej ojczyźnie", wzbogaconą o dolnośląskie przedwojenne wydawnictwa w języku polskim. Głównym punktem programu była promocja nowego wydawnictwa "Dzierżoniów i jego mieszkańcy". Publikacja ta jest rezultatem projektu wydawniczego realizowanego wspólnie z Towarzystwem Miłośników Dzierżoniowa. Prezentuje wspomnienia mieszkańców Dzierżoniowa związane z przełomowym rokiem 1945 oraz okresem powojennym. Tom I wzbogacają archiwalne zdjęcia, w dużej mierze,

publikowane po raz pierwszy. Dużym zainteresowaniem cieszyło się także nocne zwiedzanie z przewodnikiem.

## **2. Europejskie Dni Dziedzictwa**

**17. 09. 2016 r.**

Hasło przewodnie „Gdzie duch spotyka się z przestrzenią – świątynie, arcydzieła, pomniki” zwraca uwagę na związek istotnych społecznie wartości duchowych z historią i sztuką. W ramach tego wydarzenia, wykład pt. : „Architektura Kresów”, wygłosił prof. Stanisław Nicieja. Przemowa, dotycząca budowli sakralnych, pomników i arcydzieł architektury, upamiętniających historię i tradycję Kresów, połączona była z prezentacją multimedialną i promocją wydawnictw o tematyce kresowej.

## **3. Dolnośląski Festiwal Nauki**

**07. 10. 2016 r.**

W popularnonaukowym wykładzie udział brali uczniowie dzierzoniowskich szkół. W tym roku, o kulisach pracy archeologa, opowiedział dr Dobiesław Karst z Muzeum Dawnego Kupiectwa w Świdnicy - "Dawne dzieje zapisane w ziemi. Spotkanie z archeologiem".

## **III. WYDARZENIA OKOLICZNOŚCIOWE**

### **1. Rocznicą I Deportacji na Sybir**

Do czerwca 1941 roku miały miejsce cztery deportacje, w wyniku których zesłano około miliona Polaków, z czego 150 000 straciło życie. Ci, którzy przeżyli i mieszkają dziś w Dzierżoniowie, oddali pod pomnikiem, w Parku Sybiraka przy ulicy Świdnickiej, hołd tym, którzy powrotu do ojczyzny nie doczekali. Po uroczystości uczestnicy zebrali się w Muzeum, by przy herbacie dzielić się trudnymi wspomnieniami z młodości.

### **2. Otwarcie Izby Pamięci – schron ul. Daszyńskiego**

**25. 04. 2016 r.**

Okolicznościowe przemówienia wygłosili: Marek Zatorski - prezes Związku Weteranów i Rezerwistów WP koła miejskiego w Dzierżoniowie oraz Zastępca Burmistrza - Andrzej Bolisęga. W uroczystości wzięli udział również kombataneci, weterani i rezerwiści Wojska Polskiego oraz członkowie grup rekonstrukcyjnych w pojazdach i uniformach z okresu wojny. Po przemówieniach i wręczeniu okolicznościowych odznaczeń nastąpiło uroczyste przecięcie wstęgi i wspólne zwiedzanie

wystawy poświęconej Wojsku Polskiemu walczącemu na frontach II wojny światowej. Na wystawie, którą można zwiedzać w każdy czwartek od godziny 14:30 do 17:00, można zobaczyć m. in. unikalne mundury, broń, ciekawe odznaczenia i dokumenty.

### **3. Tydzień kultury chrześcijańskiej**

**10.06**

„O św. Stanisławie Biskupie i humanistach bezbożnikach” spotkanie autorskie, wykład Gabriela Maciejewskiego-Coryllus.

### **4. II Ogólnopolski Zjazd Regionalistów polskich nad Odrą**

**18. 06. 2016 r.**

Tegoroczny temat, "Kresowość jako składnik tożsamości Dolnoślązaków", bliski mieszkańcom Dzierżoniowa, przyczynił się do czynnego udziału Muzeum w zgłębianiu tego tematu. Okolicznościowe mowy wygłosili:

- "Muzeum jako źródło wiedzy o regionalizmie; rola Muzeum jako czynnika poszerzania wiedzy o regionie; inicjatywy Muzeum" - Henryk Smolny,
- "Markowy produkt źródłem tożsamości regionalnej na przykładzie Zakładów Diora" - Arnold Kordasiewicz
- "Miejsca pamięci kresowej. Materialne pamiątki pochodną ofiarności lokalnej społeczności" - Edward Bień.

### **1. Wizyta delegacji z węgierskiego miasta partnerskiego Hajdúszoboszló**

**19. 11. 2016 r.**

### **2. Dzień Niepodległości**

**11. 11. 2016 r.**

Prowadzenie uroczystości pod Pomnikiem Pamięci Losów Ojczyzny oraz organizacja spotkania kombatantów i weteranów w Muzeum.

## **IV. ZWIEDZANIE Z LEKCJAMI MUZEALNYMI**

### **1. Przedszkola, Szkoły podstawowe klasy I-III**

#### **1. 1. Jak mieszkano przed 100 laty? Salon mieszczański i izba śląska z przełomu XIX i XX wieku.**

Lekcja muzealna z zakresu wiedzy o historii i kulturze regionu, wprowadzająca w zagadnienie dawnej kultury mieszkania. Zajęcia prowadzone w oparciu o pokaz slajdów oraz ekspozycję

muzealną: salonik mieszczański i izbę wiejską. Uczniowie poznają miejskie i wiejskie wnętrza z przełomu XIX i XX wieku oraz różnice pomiędzy nimi. W części warsztatowej lekcji przewidziane są zajęcia plastyczne i zadania.

Realizacja:

- 20. 10. 2016 r.
- 08. 11. 2016 r.
- 22. 11. 2016 r.
- 24. 11. 2016 r.
- 29. 11. 2016 r.
- 30. 11. 2016 r.
- 20. 12. 2016 r.
- 21. 12. 2016 r.

**1. 2. Patron Dzierżoniowa – poznaj świętego Jerzego i insygnia miasta.** Lekcja muzealna z zakresu wiedzy o historii i kulturze Dzierżoniowa, zapoznająca uczniów z sylwetką patrona miasta, świętym Jerzym a także legendą o nim. Uczestnicy zastanowią się co to jest legenda i ile jest tych związanych z Dzierżoniowem. Uczniowie poznają najważniejsze insygnia miasta i ich znaczenie: jak wygląda herb miasta oraz flaga i dzieje hejnału miejskiego. W części warsztatowej lekcji przewidziane są zajęcia plastyczne i zadania.

**1. 3. Dzierżoniów – dlaczego tak się nazywa?** Lekcja muzealna z zakresu wiedzy o historii i kulturze Dzierżoniowa, w oparciu o pokaz slajdów, eksponatów, zdjęć. Uczniowie poznają historię nazw: Reichenbach oraz Dzierżoniów. Zastanowią się czy znają legendarne wersje powstania miasta. Dlaczego miasto nazywa się Dzierżoniów i od kiedy? Przybliżona zostaje sylwetka księdza Jana Dzierżona oraz rola pszczół w życiu człowieka. W części warsztatowej lekcji przewidziane są zajęcia plastyczne i zadania.

### **1. Szkoły podstawowe klasy IV-VI, Gimnazja, Szkoły ponadgimnazjalne**

**2. 1. Bitwa pod Dzierżoniowem.** Lekcja z wykorzystaniem eksponatów muzealnych i pokazem slajdów. Jej tłem jest największa bitwa w dziejach Ziemi Dzierżoniowskiej. Uczniowie poznają przyczyny wojen śląskich w XVIII wieku, taktykę i sposoby walki. Na życzenie lekcja może być uzupełniona o wycieczkę krajoznawczą na pole bitwy i pod pomnik poświęcony poległym żołnierzom.

Realizacja:

- 11. 10. 2016 r.

**2. 2. Diora. Fenomen polskiej radiofonii.** Lekcja, podczas której, uczniowie poznają historię, pierwszych w Polsce, zakładów radiowych. Lekcja uzupełniona prezentacją multimedialną oraz

połączona ze zwiedzaniem wystawy Diory.

Realizacja:

- 05. 04. 2016 r.
- 06. 05. 2016 r.
- 02. 08. 2016 r.
- 17. 10. 2016 r.
- 23. 11. 2016 r.

**2. 3. Polacy w Bitwie o Anglię.** Lekcja patriotyzmu ukazująca losy polskich lotników podczas największej bitwy powietrznej w dziejach świata. W trakcie zajęć uczestnicy poznają historię batalii, a także sylwetki asów lotnictwa. Lekcja uzupełniona prezentacją multimedialną z wykorzystaniem ekspozycji muzealnej „Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie”.

**2. 4. Bracia Morawscy na Ziemi Dzierżoniowskiej.** Lekcja muzealna ukazująca dzieje osiedla Braci Morawskich Gnadenfrei w Piławie Górnej. Uczestnicy poznają m. in. sposób życia, zwyczaje i rozwój tej wspólnoty na przestrzeni wieków. Lekcja wzbogacona o pokaz slajdów. Na życzenie lekcja może być uzupełniona o wycieczkę krajoznawczą po Piławie Górnej.

## **V. LEKCJE MUZEALNE DLA DOROSŁYCH**

- 11. 12. - **Święty kąt w śląskiej izbie.** Wykład przybliży słuchaczom znaczenie i funkcje świętego kąta, praktyki i wierzenia związane z tym miejscem.

**VI. ILOŚĆ ODWIEDZAJĄCYCH I SPRZEDANE BILETY:**

| Miesiąc      | Osób indywidualnie | Osób grupowo | Sprzedane bilety             | Osób bezpłatnie |
|--------------|--------------------|--------------|------------------------------|-----------------|
| Styczeń      | 16                 | 56           | 19 w tym grupowe: 3          | 167             |
| Luty         | 11                 | 0            | 11 w tym grupowe: 0          | 251             |
| Marzec       | 16                 | 0            | 16 w tym grupowe: 0          | 108             |
| Kwiecień     | 10                 | 130          | 17 w tym grupowe: 7          | 79              |
| Maj          | 11                 | 25           | 12 w tym grupowe: 1          | 269             |
| Czerwiec     | 10                 | 83           | 14 w tym grupowe: 4          | 259             |
| Lipiec       | 46                 | 0            | 46 w tym grupowe: 0          | 49              |
| Sierpień     | 57                 | 25           | 57 w tym grupowe: 1          | 19              |
| Wrzesień     | 14                 | 25           | 15 w tym grupowe: 1          | 317             |
| Październik  | 15                 | 175          | 22 w tym grupowe: 7          | 253             |
| Listopad     | 11                 | 225          | 20 w tym grupowe: 9          | 178             |
| Grudzień     | 11                 | 50           | 13 w tym grupowe: 2          | 405             |
| <b>Razem</b> | <b>228</b>         | <b>794</b>   | <b>262 w tym grupowe: 35</b> | <b>2 354</b>    |

Muzeum Miejskie Dzierżoniowa poprzez nieodpłatną działalność organizowaną w 2016 roku realizowało cele kulturalne oraz promocyjno - marketingowe Muzeum.

Opracowała:

Zatwierdził: